

विशिष्टीकरण तालिका
कार्यालय सञ्चालन र लेखा

कक्षा : १०

समय : ३ घण्टा

सिं नं.	विषयक्षेत्र	कार्य घण्टा	ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्च दक्षता			प्रश्न सङ्ख्या			प्रश्नहरूको अङ्कभार			जम्मा अङ्कभार
			अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	
1	कार्यालय व्यवस्थापन र कार्यालय कार्यविधि	10		1		1								1	1	-	1	5	-	6	
2	बैङ्क, विमा र तथा वित्तीय संस्थाहरू	10	1				1							1	1	-	1	5	-	6	
3	करको परिचय	4	1				1							1	1	-	1	5	-	6	
4	व्यावसायिक लेखा	5																			
5	बैङ्क हिसाब मिलान	5										1*		-	1	-	-	5	-	5	
6	लेखात्मक गल्तीहरू	5										1*		-	1	-	-	5	-	5	
7	अन्तिम खाता	10						1					1*	1	-	1	1	-	8	9	
8	नेपालको सरकारी लेखा प्रणाली	7		1		1								1	1	-	1	5	-	6	
9	राजस्व लेखा	3	1											1	1	1	1	5	8	14	
10	सरकारी खर्चको लेखा	12							1*	1*											
11	जिन्सी लेखा	4												2	1	-	2	5	-	7	
12	कोष लेखाङ्कन र धरौटी लेखा	8	1			1	1														
13	आन्तरिक नियन्त्रण र लेखापरीक्षण	4																			
14	नेपालको सरकारी लेखा प्रणालीमा संलग्न विभिन्न निकायहरू	4	1			1		1						3	-	1	3	-	8	11	
15	कार्यालय सञ्चालन र लेखामा सूचना प्रविधिको प्रयोग	5																			
	जम्मा	96	5	2	-	4	3	1	2	1	1	-	2	1	11	8	3	11	40	24	75

नोट : * सङ्केतले साङ्ख्यिकीय प्रश्नलाई जनाउँछ ।

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	अङ्कभार
अति छोटो उत्तर आउने प्रश्न	११	११
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	८	४०
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	२४
जम्मा	२२	७५

द्रष्टव्य

- अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू १ अङ्कको हुने छन् र सकेसम्म सबै एकाइ समेटिने गरी ११ प्रश्न रहने छन् ।
- छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू ५ अङ्कका हुने छन् र सकेसम्म एकाइको प्रतिनिधित्व हुने गरी ८ प्रश्न रहने छन्, कुनै दुई प्रश्नमा विकल्प दिन सकिने छ ।
- लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू ८ अङ्कका हुने छन् र जम्मा ३ प्रश्न रहने छन्, कुनै एक प्रश्नमा विकल्प दिन सकिने छ ।
- ज्ञान तहमा पूर्णाङ्कका २० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी, उच्च दक्षता तहमा २० प्रतिशतमा नघट्ने गरी र अन्य तहमा आवश्यकतानुसार प्रश्न रहने छन् ।
- सबै तहमा विषयको प्रकृति र आवश्यकतानुसार अति छोटो, छोटो र लामो प्रश्न रहने छन् । सबै तहमा सबै खालका प्रश्न रहनुपर्ने अनिवार्यता हुँदैन ।

नमुना प्रश्नपत्र, २०८१
कार्यालय सञ्चालन र लेखा

कक्षा : १०

समय : ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

दिइएका निर्देशनका आधारमा विद्यार्थीले आफ्नै शैलीमा सिर्जनात्मक उत्तर दिनुहोस् । दायाँ किनारामा दिइएको अङ्कले पूर्णाङ्कलाई जनाउँछ । (The candidates are required to give their answer in their own words as far practicable. The figures in the margin indicate full marks.)

समूह 'क' (Group 'A')

अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Very Short Answer Questions)

सबै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् (Attempt all questions)

[11×1=11]

- निर्णयसँग सम्बन्धित कुनै दुईओटा कार्यालय कार्यविधिको नाम लेख्नुहोस् । (Name any two office procedures related to decision making.)
- नेपाल राष्ट्र बैंडको स्थापना कहिले भएको थियो ? (When was Nepal Rastra Bank established ?)
- अप्रत्यक्ष कर भनेको के हो ? (What indirect tax ?)
- वर्षको अन्त्यमा भुक्तान गर्न बाँकी तलब खर्चलाई अन्तिम खातामा कसरी अभिलेख गरिन्छ ? (How do you record outstanding salary expenses at the end of a year in the final accounts ?)
- केन्द्रीयस्तरको लेखा प्रयोग गर्ने कुनै दुई सरकारी कार्यालयको नाम लेख्नुहोस् । (State any two name of government office that use central level accounting.)
- राजस्व लेखा प्रणाली भनेको के हो ? (What is revenue accounting system ?)
- जिन्सी सेस्ताको कुनै दुई महत्त्व लेख्नुहोस् । (Write any two importance of store accounting.)
- सङ्घीय सञ्चित कोषको सञ्चालन गर्ने मन्त्रालय कुन हो ? (Which ministry administers consolidated fund ?)
- आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षणविचको कुनै एक भिन्नता लेख्नुहोस् । (Write any difference between internal and final account.)
- नेपालको सर्वोच्च लेखापरीक्षण निकाय कुन हो ? (Which is the apex auditing body in Nepal ?)
- लेखापालनमा कम्प्युटरको प्रयोगले लागत नियन्त्रणमा कसरी सहयोग पुऱ्याउँछ ? (How the use of computer in accounting helps in cost control ?)

समूह 'ख' (Group 'B')

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Short Answer Questions)

सबै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् (Attempt all questions)

[8×5=40]

- प्रतिवेदन तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने पक्षहरू उल्लेख गर्नुहोस् । (Mention the aspects to be considered while preparing a report.)
- वित्तीय संस्थाको परिचय दिनुहोस् । यसका कुनै चार कार्यहरू वर्णन गर्नुहोस् । (Introduce the financial institutions. Describe it's any four functions.)

(1+4)

१४. व्यावसायिक संस्थाहरूले लेखाविधिको प्रयोग किन गर्दछन् ? व्याख्या गर्नुहोस् । (Why business organization use accounting? Explain.)
१५. एउटा व्यावसायिक फर्मको पासबुकले रु. ६५,००० बैङ्क मौज्जात देखाएको छ । नगद पुस्तिकासँग भिडाउँदा निम्न भिन्नताहरू पत्ता लाग्यो । (A passbook of a business firm showed a bank balance of Rs. 65,000. While making comparison with cash book, the following discrepancies were found.)
- (क) रु. १२,००० को चेक जारी भएको तर भुक्तानीका लागि बैङ्कमा प्रस्तुत नभएको पाइयो । (Cheque issued but not presented for payment of Rs. 12,000.)
- (ख) रु. ८,००० को चेक जम्मा गर्न पठाइएको तर बैङ्कमा जम्मा नभएको पाइयो । (Cheque deposited but not collected by bank of Rs. 8,000.)
- (ग) बैङ्क दस्तुर रु. १,५०० बैङ्क पासबुकको डेबिटमा मात्र चढाइएको पाइयो । (Bank charge debited only in passbook of Rs. 1,500.)
- (घ) लगानीबाट प्राप्त ब्याज रु. ६,००० पासबुकमा मात्र चढाइएको पाइयो । (Interest on investment recorded only in passbook of Rs 6,000.)
- (ङ) एक जना ग्राहकले सोभै बैङ्कमा रु. ९,००० जम्मा गरेको तर नगद पुस्तिकामा अभिलेख नराखिएको पाइयो । (A customer directly deposited amount of Rs. 9,000 into the bank but not recorded in cash book.)

तयार गर्नुपर्ने (Required): बैङ्क हिसाब विवरण (Bank reconciliation statement) (1+1+1+1+1)

१६. निम्न त्रुटिहरू सन्तुलन परीक्षण तयार पार्नु अगाडि पत्ता लगाइएका हुन् (Following errors were detected before preparation of trial balance)
- (क) घरभाडा रु. ५,००० भुक्तानी गरिएकोमा गल्तीले ज्याला भुक्तानी खातामा डेबिट गरिएको पाइयो । (House rent paid of Rs. 5,000 was wrongly debited to wages paid account.)
- (ख) रामलाई रु. ७,००० तलब भुक्तानी गर्दा भुलबश रामको खातालाई डेबिट गरिएको पाइयो । (Salary paid to Ram of Rs. 7,000 was wrongly debited Ram's account.)
- (ग) रु. २०,००० को मेसिन खरिद गरेकामा रु. २,००० मात्र मेसिन खातामा डेबिट गरेको पाइयो । (Purchase of machinery of Rs. 20,000 was debited as Rs. 2,000 in machinery account.)
- (घ) विक्री पुस्तिकामा रु. ५,००० न्यून अभिलेखन गरियो । (Sales book under recorded by Rs. 5,000.)

तयार गर्नुपर्ने (Required) : गल्ती सच्याउने भौचर (Entries for rectification) (1.5+1.5+1+1)

अथवा (Or),

जिन्सी लेखाको परिचय दिनुहोस् । जिन्सी लेखाको महत्त्व व्याख्या गर्नुहोस् । (Introduce store accounting. Explain the importance of store accounting.) (1+4)

१७. नेपालको सरकारी लेखा सञ्चालनका कुनै पाँच आधारहरूव्याख्या गर्नुहोस् । (Explain any five basis of government accounting in Nepal.)

१८. जिल्ला प्रशासन कार्यालय रसुवाका निम्न कारोबारहरूका आधारमा बैङ्क नगदी किताब तयार पार्नुहोस् ।
(Prepare bank cash book from the following transactions of District Administration Office, Rasuwa.) (1×5)
- (क) २०८०/०९/०९ : घरभाडाबापत रु. १०,००० को भुक्तानी आदेश दिइयो । (2080/09/01 : Issued payment order of Rs. 10,000 for house rent)
- (ख) २०८०/०९/०५ : खरिदार श्रीकृष्ण राईलाई फर्निचर खरिद गर्न रु. ५०,००० पेस्की दिइयो ।
(2080/09/05 : Advance for office furniture purchase provided to Kharidar Mr. Rai of Rs. 50,000)
- (ग) २०८०/०९/१५ : खरिदार श्रीकृष्ण राईले पेस गरेको रु. ४५,००० को फर्निचर खरिदको बिल आधारमा निजको पेस्की फछ्यौट गरियो । (2080/09/15: The advance of Kharidar Mr. Rai has been cleared on the basis of furniture purchase bill of Rs 45,000.)
- (घ) २०८०/०९/२५ : यस महिनाको कुल तलब रु. २,२०,००० मध्ये नियमानुसारको क.स.कोष र रु. २,००० कर कट्टी गरी तलब निकास आदेश दिइयो । (2080/09/15 : Salary payment order for the month was issued after deducting provident fund as per government rule and tax of Rs. 2,000 out of total salary Rs.2, 20,000.)
- (ङ) मिति २०८०/०९/२९ : पुस महिनामा भएका विभिन्न खर्चहरूको को.ले.नि.का. मार्फत भुक्तानी निकास प्राप्त भयो । (2080/09/29 : Received payment release through Treasury and Comptroller Office for the different expenditures made for the month of Poush)
१९. धरौटी लेखाको परिचय दिनुहोस् । धरौटी राख्नुपर्ने कुनै तीन अवस्था उल्लेख गर्नुहोस् । (Introduce retention accounting. Mention any three conditions in which retention should be kept.)
अथवा (Or), 2+3
नेपालको सरकारी लेखापालनमा प्रयोगमा रहेका सूचना प्रणालीहरूबारे सङ्क्षेपमा लेख्नुहोस् । (Write in brief about information technology systems used in Nepal's government accounting)

समूह 'ग' (Group 'C')

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Long Answer Questions)

सबै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् (Attempt all questions)

[3×8=24]

२०. निम्न विवरणहरू एउटा व्यापारीको पुस्तिकाबाट २०८० चैत ३० गते लिइएका हुन् । (Following are the particulars extracted from the trader for the year ended 30 Chaitra 2080.)

विवरण (Particulars)	डेबिट रु. (Debit Rs.)	क्रेडिट रु. (Credit Rs.)
सुरु मौज्जात (Opening stock)	20,000	
ढुवानी (Carriage)	30,000	
फर्निचर (Furniture)	50,000	
खरिद (Purchase)	2,00,000	
आसामी (Debtors)	1,20,000	

पुँजी (Capital)		2,60,000
साहु (Creditors)		50,000
ज्याला (Wages)	60,000	
सामान्य खर्च (General expenses)	20,000	
तलब (Salary)	30,000	
बिमा (Insurance)	70,000	
सामान्य सञ्चिती (General reserve)		25,000
बैंडक ऋण (Bank loans)		40,000
विक्री (Sales)		2,25,000
जम्मा (Total)	6,00,000	6,00,000

थप जानकारी (Additional information) :

(क) अन्तिम मौज्जात रु. ३५,००० (Closing stock Rs. 35,000)

(ख) तिर्न बाँकी तलब रु. ५,००० (Outstanding salary Rs. 5,000)

(ग) १० % का दरले फर्निचरका ह्रास (Depreciation on furniture @ 10%)

तयार गर्नुपर्ने (Required): ब्यापार हिसाब खाता (Trading account), नाफा नोक्सान खाता (Profit and loss account), वासलात (Balance sheet) 2+3+3

२१. निम्न कारोबारहरू जिल्ला समन्वय एकाइ, गोरखाका हुन् (Following are the transactions of District Coordination Unit, Gorkha)

(क) २०८०/०४/०५: कार्यालय मसलन्द खरिद गर्न रु. ३०,००० को भुक्तानी आदेश जारी गरियो ।

(2080/04/05: Issued payment order of Rs. 30,000 for purchasing office materials.)

(ख) २०८०/०४/१२ : गते घरधनी श्री चित्रबहादुरलाई घरभाडा भुक्तानी गर्न रु. ५०,००० को भुक्तानी आदेश जारी गरियो । (2080/04/12 : Issued payment order of Rs. 50,000 for payment of house rent to house owner Mr. Chitrakar)

(ग) २०८०/०४/१४ : शाखा अधिकृत श्री रञ्जु सिलवाललाई भ्रमण खर्च प्रयोजनका लागि रु. २५,००० पेस्की दिइयो । (2080/04/14 : Advance given to Section Officer Mrs. Rajani Silwal Rs. 25,000 for the purpose of travelling expenses.)

(घ) २०८०/०४/२५ : साउन महिनाको कर्मचारी पारिश्रमिक रु. ४,४०,००० (सञ्चय कोषसमेत) मध्ये नियमानुसार कर्मचारी सञ्चयकोष, आयकर रु. ३,००० र नागरिक लगानी कोष रु. १०,००० कट्टी गरी बाँकी रकमको भुक्तानी आदेश जारी गरियो । (2080/04/25: Issued payment order for employees' remuneration of Rs. 4,40,000 (including provident fund) as per rule after deducting income tax Rs. 3,000 and Citizen Investment Trust Rs. 10,000 for the month Shrawan.)

(ङ) २०८०/०४/२६ : साउन महिनाको कर्मचारी पारिश्रमिकमा कट्टा गरिएको रकम सम्बन्धित कार्यालयमा जम्मा गरियो । (2080/04/26 : The amount deducted from employee salary for the month Shrawan was deposited in concerned office.)

तयार गर्नुपर्ने (Required): गोस्वारा भौचर (Journal voucher)

1.5+1.5+1.5+2+1.5

२२. अन्तिम लेखापरीक्षण गर्नुको उद्देश्य प्रकाश पार्नुहोस् । लेखापरीक्षण गर्ने गराउने सन्दर्भमा महालेखापरीक्षकको कार्यालयका कार्यहरू उल्लेख गर्नुहोस् । (Clarify the purpose of final audit. State the function of Auditor General in conducting audit.) 5+3

अथवा (Or),

तलका विवरणबाट जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सिन्धुली २०८० पुसको खर्चको फाँटवारी तयार गर्नुहोस् ।
(Prepare statement of expenditure of District Police Office, Sindhuli for the month of Poush 2080.)

बजेट हिसाब नं. (Budget head no.)	बजेट शीर्षक (Budget head)	वार्षिक विनियोजित बजेट रु. (Annual appropriation Rs.)	मंसिरसम्मको खर्च रु. (Expenditure upto Mangsir in Rs.)	पुसको खर्च रु. (Expenditure of Poush in Rs.)
21111	पारिश्रमिक (Remuneration)	3,70,000	1,39,000	24,000
22111	ड्रेस (Uniform)	43,000	6,600	1,200
22711	विविध खर्च (Miscellaneous expenses)	33,500	10,400	2,100
22311	कार्यालय मसलन्द (Office materials)	18,000	8,000	1,500
22612	भ्रमण खर्च (Travelling expenses)	70,000	28,000	6,000
22211	इन्धन खर्च (Fuel)	89,000	30,000	7,500
जम्मा (Total)		6,23,500	1,95,000	37,900

फछ्यौट हुन बाँकी इन्धन र भ्रमण खर्च क्रमशः रु. ३,००० र ४,००० देखिन्छ । (Uncleared advance of fuel and travelling expenses are Rs. 3,000 and 4,000 respectively.)